

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.

Pe un um. . 12 .

Pe o lună . 2 .

Nrul de Duminică

pe un an . 4 Cor.

Pentru România și
America . . 10 Cor.Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fl.
Manuscripte nu se ina-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XIV.

NUMĂR POPORAL

Nr. 6

Partidul social-democrat în România.

București, 3 Februarie.

În zilele aceste s'a constituit aici cu un mare aparat un nou partid politic, partidul social-democrat. Nu se poate prevedea de pe acum ce viitor va avea el. Însă, dacă va trăi și se va consolida, influența sa asupra dezvoltării noastre politice va fi hotărâtoare. Într-o țară, în care se deșteaptă masele mari neîndreptățite ale poporului partidele democratice află un teren priincios de dezvoltare și, conduse cu pricepere, ele în curând devin un factor în viața publică.

Din punct de vedere național este fără îndoială regretabil și păgubitor intereselor noastre, că elementele democratice din ce în ce sporite au fost împinse spre un centru, care se află în afară de hotarele țării, și că n'au găsit un adăpost oarecare în cadrele organizației noastre politice actuale. Dintre partidele politice, partidul național-liberal ocupă locul cel mai spre stânga. Nu numai după numirea sa, ci și după spiritul și activitatea marelui ei fondator i-se cuvine acest loc. În raport cu deșteptarea maselor și cu sporirea clasei muncitoare menirea acestui partid era ca să absorbe din ce în ce mai mult elementele democratice și să dea problemelor sociale, ce se iveau deodată cu aceste mase, soluțiuni potrivite nu numai cu

interesele lor, și cu interesele naționale ale statului. Chestiunea agrară, atât de dificilă și atât de complicată, trebuia să preocupe partidul în măsura cea mai întinsă cu mult înainte de izbucnirea revoluției țărănești. Mandatele de deputați, rezervate prin constituție țăranilor, trebuiau lăsate cel puțin de acest partid lor, întregi și neștirbite.

Vor fi fost la mijloc piedeci mari, cari n'au permis partidului național-liberal să procedeze așa precum ar fi trebuit, însă masele și democratismul nu vor să știe de asemenea piedeci și căile lor iau o direcție ce nu duce spre partidul național-liberal. Când și în orașe începuse muncitorimea să se grupeze pe lângă interesele sale particulare și să se asocieze între sine, s'a aflat și un număr de bărbați din păturile superioare ale societății, cari profesau idei socialiste. Acești »socialiști«, tot bărbați cu mari aptitudini politice, și-au aflat rostul lor firesc în mijlocul partidului național-liberal, dar muncitorimea a rămas pe din afară, desorganizată sau cu începuturi slabe de organizație. Cei vre-o câțiva democrați fruntași intrați în partidul național-liberal n'au schimbat însă cursul lui.

Întreaga lume politică de aici a fost surprinsă de o izbucnire înfricoșată a nemulțămirilor îngrămadite la țară. Partidul liberal-național a fost rânduit de soartă ca tocmai el să suprimă prin sabie și foc răscoala maselor țărănești. Oricât de indispensabilă era această reprimare repede, elementele

democratice răslețe prin orașe și sate au descărcat întreg odiul ei asupra partidului, care a săvârșit-o, și s'au îndepărtat și mai mult de el.

Reforma agrară, anunțată atunci în mijlocul turburărilor, ar fi putut prin modul legitimerii și executării ei să atragă democratismul. Dar era peste puțință ca așa în pripă să se creeze un complex de legi agrare, cari ar satisface pe toți și ar nimeri din prima lovitură cuiul în cap. Mai erau și proprietarii mari, cari, când este vorba de moșiile lor, nu se deosebesc după partide. Nu puteau deci să satisfacă rezultatele reale ale reformei agrare democrația.

Dupăce era învederat că partidul național-liberal nu se democratizează, a răsărit gândul democratizării în mijlocul partidului conservator. Din acest partid să desface o aripă, se constituie ca un nou partid, tot conservator însă cu adausul »democrat«. Precum se vede nici această firmă n'a fost atragătoare, căci democrația rămâne tot în căutarea unui punct de cristalizare.

În acest mod s'a pregătit aici terenul pentru socialismul internațional, care astăzi crede a putea strânge în jurul steagului său toate elementele democratice române și străine. Programul noului partid social-democrat, discutat în constituanta sa, cuprinde chestiuni de prima ordine, cari interesează întreaga populație și mai ales masele. Între aceste se află firește și chestiunea agrară și tendința partidului este fără îndo-

Poezii din popor.

Adunate de Silvia Ioaneș, Bencecul-român.

Ardă-'l focu măritat,
Că cu drag l-am așteptat,
Degrabă m-am săturat
De soacră și de bărbat.
Soacra-i rea, bărbatu-i căne
Mă bagă 'n pământ cu zile,
Soacra-i rea, bărbat urât
Mă bag' cu zile 'n pământ.

Maica mea așa gândește
Fiica ei bine trăește.
De-al ști, maică, traiul meu
N'ai zvânta obrazul tău,
Te-ai scula la miez de noapte
Și mi-ai ruga mie moarte.
Mai bine să fi murit
Când am fost copilăș mic,
Când eram cât lingura
Și n'am știut ce-i dragostea,
Când eram eu cât paharul
Și n'am știut ce-i amarul.

Săbiuță trasă 'n sânge
Taci tu maică nu mai plânge
Că destul oi plânge eu
Când ies din voreșii tău.

— Măieran vărsat pe masă,
Maică, bădița mă lasă.
— Lasă-l dar și tu pe el!

— L-ași lăsa da-mi pare rău,
Că l-am iubit maică eu.
Gura lui faguri de miere
După el inima-mi piere,
Ochii lui scapără foc,
Maică io-s fără noroc —...
Fața lui picuri de sânge,
După el inima-mi plânge.

Tune dracu mândră 'n tine
Și-n stăpânul ce te ține,
Că te ține 'nchisă 'n casă
Și la noi nu te mai lasă
Și te ține 'nchisă 'n pod
Nici la noi nu te slobod.

Frunză verde roșu 'n pom
Te-am iubit și n'al fost om,
Ci-al fost o gură căscată
M'al spus cătră lumea toată;
Și nici eu nu te-am iubit
Până 'n sat m'al povestit,
Și nici nu te-am sărutat
Până 'n sat mi te-ai laudat.

De-aici pân' la Șiria
Merg badea cu cocla
Și dela Șiria 'n sus
Eu merg bade și pe jos,
Că nu-i lumea din hârtie,
Să-ți fiu dragă numai ție,
Ci-i lumea din lărbă verde:
Să fiu dragă cui mă vede
L'ai mai mici și l'ai mai mari,
La feciori de ghinărari,

L'ai mai mari și mai micuți
La feciori de persecuți.

Frunză verde de nădai
Tinără mă măritat,
Rea soacră lmi căpătai
Șede 'n vatră și mă latră
Și-mi zice că nu-s bărbat,
Șede 'n casă după masă
Și-mi spune că nu-s frumoasă.
Mie nu mi fu lene-a zice,
Taci, maică, nu mă muștra
Că nici casa ta nu-i casă
Dar nici tu așa frumoasă,
Și nici casa ta nu-i curte
Nici fecioru-ți cel de frunte.

Auzit-ai mândră zău
Ce-am auzit și eu:
Maică-ta-i muere rea
Că umblă peste arături
Să facă fărmeături
Să mă fărmece pe mine
Să te leu mândră pe tire,
Dar' eu tot nu te-oi lua
Până măt'a numără
Penele după doi cucți,
Iarba după două lunci...
Nici atunci și nici atunci.

Bate vântul saica 'n foare
Căzu badea la 'nchisoare
Și n'are cine să l joare
Măș duce ca să-l jor eu
Nu mă lasă fibirău.

ială a mobiliza și țărănimea. În fruntea partidului vedem pe lângă vre-o câți-va advocați numai oameni eșiți din straturile de jos ale poporului și membri ai muncitorimei. Masele, la cari apelează acest partid, nu vor bănuși pe acești fruntași că au legături ascunse cu »boerimea« și cu »capitaliștii« supt nici un fel de formă. Primejdia că partidul nou va face cuceriri în păturile largi ale poporului nu este deci mică.

În ajunul constituirii partidului social-democrat a apărut cu insigniile partidului național-liberal o revistă supt numirea »Democrația română«. Dacă am înțeles bine rostul acestei reviste, ea urmărește scopul de a strânge în jurul unui steag național elemente democratice și de-a determina prin ele partidul liberal a lua peste tot o direcțiune politică democratică. A apărut târziu revista, să sperăm însă că nu prea târziu.

Conferința comitetului partidului național. Aflăm că președintele partidului național, dl Gheorghe Pop de Băsești, a convocat pe Sâmbătă comitetul partidului național la Budapesta, pentru a lua împreună cu clubul deputaților măsurile necesare în fața algerilor iminente.

Tot atunci se va discuta și despre eventuala convocare a conferinței naționale.

Publicul nostru e prin urmare rugat ca, în fața știrilor alarmante cari privesc agitațiile electorale în cercuri, să binevoiască a aștepta hotărârile organelor noastre competente.

»Guvernul și românii moderați. Intreaga presă ungurească înregistrează o desmințire quasi-oficială despre destăinuirile ziarului nostru în ce privește încercarea »moderaților« noștri de a și oferi serviciile guvernului Héderváry, după încercările nereușite pe lângă celelalte guverne.

În desmințirea aceasta se spune că guvernul n'a primit nici un fel de memoriu nici dela d. Babeș, nici dela dl Farkas. »Fapt e că câțiva români moderați, independenți, au intrat în »clubul social« și au inițiat o mișcare în scopul de-a face cu puțință ca românii să intre în partidul guvernamental, firește cu »excluderea elementelor

cari au aprobat politica coaliției față cu românii. Acțiunea aceasta însă nu e în legătură nici cu alegerile, nici cu persoana d-lui Babeș...»

Păcat că desmințirea aceasta a venit după ce d. Babeș însuși a mărturisit că a prezentat guvernului un memoriu.

Pentru votul universal. Partidele 48-iste încep să revină din nou la vechea lor dragoste: votul universal... Mandatele deputaților kossuthiști și justhiști sânt în primejdie, Măriile lor au, deci, din nou nevoie de voturile alegătorilor: trăiască, dară, votul universal.

Ziarele acestor partide se tânguiesc amar de soarta votului universal și învinuesc actualul guvern că a legat frăție cu cei mai mari dușmani ai acestui vot obștesc, numai ca să nu fie silit să-l introducă.

»Votul universal e în primejdie! — scrie și »Magyarország« și »Budapest« și celelalte ziare 48-iste — alegători, veniți, deci, în ajutorul celor cari vor să-l mântuiască.

Partidele 48-iste au dat cele mai neîndoioase dovezi despre marea lor necinste politică. Mai bine de 40 de ani de când există partidul kossuthist au spus la întruniri publice și în parlament că ei vor introduce această mari reforme; când au pornit lupta împotriva guvernului Fejérváry și au apelat la sprijinul cetățenilor au promis că vor introduce votul universal; după ce au ajuns la câma țării, în cuvântul Maj. Sale cătră țară au promis acelaș vot universal — și, deși ar fi putut să-l introducă, l-au amânat de pe o zi pe altă.

Domnia lor s'a sfârșit. Fostul ministru Lukács, încredințat din partea Maj. Sale să alcătuiască un nou guvern, s'a adresat ambelor partide cerându-le sprijinul pentru introducerea votului universal, — dar atât Justh cât și Kossuth au refuzat.

Iar acum, când a ajuns la guvern contele Héderváry, când nu mai au nădejde să ajungă ei stăpâni, când își văd primejdita deputăția, — din nou se mărturisesc prietenii ai votului universal, ca apoi din nou să ne înșele, cum ne-au înșelat și până acum de atâtea ori!

Nici kossuthiștii, nici justhiștii nu sânt prietenii ai votului universal. Cetățenii cinstiți și conștienți le vor refuza, deci, sprijinul lor...

Cauzele emigrării. Din vreme în vreme, jandarmeria noastră reușește să pună mâna pe câte un agent care îndeamnă lumea să emigreze, agentul e condamnat la amendă mare și — aici s'au sfârșit toate năzuințele de-a pune stavilă emigrărilor...

Câteva vorbe cuminte a spus despre această chestiune vice-comitele comitatului Torontal, Augustin Jankó.

»Viața economică a Ungariei nu s'a dezvoltat în același măsură ca și populația — a zis acest vice-comite — și răsplata muncii nu mai ajunge pentru a acoperi trebuințele traiului de toate zilele; și poporul, apăsător și de alte sarcini noi, a luat toiagul pribegiei pentru a căuta trai mai ușor în altă lume... Emigrările nu pot fi împiedecate prin măsură administrative. Nu li-se poate pune capăt decât făcându-se să dispară cauzele cari împing spre emigrare adică ușurându-se soarta poporului... Trebuie să ne interesăm de popor și să ne coborâm mereu în mijlocul lui și nu numai atunci când avem nevoie de votul lui...»

Ce folos că cei chemați nu vreau să auză astfel de cuvinte adevărate!

Proclamarea constituției în Bosnia. Primum următoarea telegramă: Alaltăieri a sosit aprobarea guvernului unguresc pentru constituția bosniacă. Eri ministrul co-

mun de finanțe Burián a avut audiență cu împăratul, prezântându-i-o pentru sancționare după care va urma proclamarea. Ea se va face în mod solemn în Sarajevo de cătră șeful țării într'o adunare de notabili în bubuitul tunurilor. Promulgarea se va publica în Monitoarele oficiale din Viena, Budapesta și Sarajevo.

Al doilea congres panslavist.

Conflictul dintre poloni și ruși împiedică solidaritatea panslavistă.

În deceniile din urmă ideia panslavismului vechiu, ai cărui părinți sânt Aksakov și Katkov, slăbise. Tendința de a uni pe toți slavii supt adăpostul împărăției rusești a fost părăsită de mult ca imposibilă și nerațională. Ea s'a izbit de piedeca ideii naționale individualiste. Fiecare popor slav doarește să-și alcătuiască singur un stat, o organizație deosebită, și nu va renunța la autonomia vieții sale naționale nici de dragul Rusiei. Aceasta e pricina că în faza întâie, ideia panslavistă a avut un fiasco.

Acum vre-o câțiva ani ea a fost salutată mai ales de cehi și bulgari. De data aceasta aderenții ei au renunțat la gândul unei uniri politice și caută a-i da un caracter mai mult cultural și economic. Este însă foarte interesant a-se vedea că chiar și în faza asta ideia panslavistă, numită acum și neoslavism, este paralizată de ideia națională. La consfătuirea ce are acum loc în Petersburg un conflict s'a ivit între ruși și poloni, cum era firesc, și polonii s'au retras dela lucrările comitetului.

Iată știrile cele mai proaspete:

Noul panslavism, numit *neoslavism*, țintește la unirea culturală a tuturor slavilor. În acelaș timp ei caută și mijloace economice pentru întărirea popoarelor slave. În acest scop se înființează banca slavă la Petersburg. Ea va ajuta toate acțiunile economice ale slavilor. Cu bani rusești se vor înființa întreprinderile bulgărești, cehești, sirbești etc.

Primul congres neoslavist s'a ținut la Praga în vara anului 1908. Viitorul congres va fi la Sofia. Pentru a face pregătirile politice necesare, zilele trecute s'au adunat delegații popoarelor slave la Petersburg la o consfătuire prealabilă. Trebuie să observăm însă din capul locului că nu toate popoarele slave sânt reprezentate la consfătuirea asta. Lipsesc rutenii cari refuză să colaboreze cu asupritorii lor poloni, dar mai ales cu rușii. În Rusia de Sud trăiesc 24 de milioane de ruteni, mult mai apăsați încă decât conaționalii lor din Galizia. Limba ruteană nu e numai cu desăvârșire isgonită din administrație și școală, dar orice manifestație de cultură ruteană e oprită. Ziare rutenesti nu apar și este cu desăvârșire oprit a se tipări ceva în limba ruteană în toată Rus'a. În asemenea împrejurări e lucru firesc că rutenii să lipsească dela congresele panslave. Participă ce-i drept vre-o doi »delegați« ruteni în frunte cu d. Hlibovicki, dar ei nu sânt decât ultimele rămășițe ale vechii geneații rutenesti care voia rusificarea rutenilor. Generația de azi e întreagă însufiețită de idela rutenească ucrainistă și d. Hlibovicki cu soții săi nu poate fi socotit reprezentantul poporului rutean.

Consfăturile comitetului au avut loc între 4 și 15 l. c. la Petersburg. Intre alte personaje marcante a participat și dl Iosef Kramarz, șeful partidului june ceh din Boemia. S'a discutat convocarea celui de-al doilea congres panslavist la Sofia. Imediat la început membrii poloni ai comitetului executiv au declarat că din cauza divergențelor de păreri ivite dela congresul din Praga încoace în chestia polonă socotesc că *ținerea congresului în anul acesta e inoportună*. Deputații bulgari din partea lor au declarat că ar fi imposibil să se amâne congresul. Pregătirile de

Hai noi fete să-l jurăm
Pe badea să nu-l lăsăm.

Dacă noi îl vom lăsa
Cine amar ne-a fluera
Fluerătură din rug
Când vin sara dela plug?
Măncile-mi sufulcai
Și din grai așa grațai:
Domnii mari peste jândari
Ș-ai mai mici peste voinici.

Pe marginea pădurii
S'aude glasul mândri,
Drăgu-mi vara a iubi
Pe marginea pădurii.
Nucu-i mare frunza-i rară
Ne-om iubi bade la vară.
Nucu-i mare crengurat
Badea-i 'nalt nesprâncenat.
Nucu-i mare crenguros
Badea-i 'naltu și frumos.

Hai mândro să trecem culmea
Că pe noi ne-a urit lumea.
Hei mândro să trecem valea
Că dușmanii ne țin calea,
Hai mândro să trecem dealul
Că noi doi ne știm amarul.

Pentru tine măi bădiță,
Eu la malca n'am credință,
La izlaz eu n'am răgaz
Mușai bade să te las,
La fântână nu mă mână
Val, doamne, rău-i de mine.

primire în Bulgaria fiind făcute, amânarea congresului ar face impresia unei mari decepții.

După lungi chibzuri, comitetul hotărî că amânarea celui de-al doilea congres e cu neputință, deoarece amânarea lui ar fi o impresie rea asupra popoarelor balcanice, care nu este de dorit. Spre a înălțura pledicile colaborării între ruși și poloni, comitetul executiv hotărî alegerea unei comisii speciale compuse din delegații poloni și ruși spre a stabili armonia între aderenții Ideii panslaviste în chestiile concrete ale relațiilor ruso-polone. Termenul congresului panslav s'a fixat pe 7 Iulie în Sofia.

Membrii poloni ai comitetului, *Dmowski*, *Straszewicz* și contele *Olifar* au făcut în comitet o declarație deosebită, spunând că este cu neputință ca să ia parte la viitorul congres, câtă vreme chestiile cardinale ale slavilor nu sânt lămurite.

Delegații poloni refuză deci să participe.

În clubul politic s'a dat un dîneiu în onoarea oaspeților slavii. Deputatul ceh *Kramarz* a rostit o cuvîntare în care a declarat următoarele: Cu toate că o adîncă prăpastie s'a ivit în sânul slavismului, avem nădejdea legitimă că mișcarea va înalța, căci ea e în afară de partide, și găsește ospitalitate într'un club în afară de partide.

Membrul dumei *Iermolov* a ridicat un toast pentru delegații slavii cari trezesc ideea slavă în Rusia, chemînd-o la noua viață. Bulgarul *Ludskanov* a spus că prosperitatea Rusiei e un razem pentru slavism.

Președintele dumei rusești, d. *Chomjakov* spuse că în ciuda refrenului trist al discursului lui *Kramarz*, este totuși un simptom bun că adunările slavilor continuă.

Este interesant că cu prilejul acestor adunări a fost vorba și de slavii Ungariei, de slovacii și ruteni, o dovadă că lumea slavă în afară de țara noastră ține socoteală de ei. D. *Kramarz* a avut o convorbire lungă de trei ore cu primul ministru rus d. *Stolipin*. D. *Kramarz* a stăruit foarte mult pe lângă primul ministru rus ca să schimbe direcția politicii polone a guvernului rusesc. Dînsul l-a dat informații amănunțite și asupra situației slovacilor și a rutenilor. Fusese vorba chiar că d. *Kramarz* va fi primit de țarul. Știrea nu s'a confirmat însă.

Ca rezultat al consfătuirilor din Petersburg se poate spune că prin ieșirea polonilor s'a dovedit încă odată că ideea națională primează ideea generală slavă. Câtă vreme va exista o aspirare a polonilor prin ruși, nu poate fi vorba de o mișcare panslavistă adevărată care să unească pe toți slavii nici măcar în numele idealului cultural.

Scrisori din București.

Inaugurarea cercului studentesc din Iași. — Cererile institutorilor. — Invitarea generalului Kaulbars. — Congresul social-democrat.

Am anunțat într'una din scrisorile trecute acțiunea începută pentru organizarea pe baze naționale a studențimei române. Începutul s'a făcut Duminecă la Iași unde în prezența profesorilor universitari și a fruntașilor ieșeni s'a inaugurat »Centrul universitar studentesc«. Serbarea a fost frumoasă și impunătoare. După serviciul religios și după sfințirea apei, arhiereul *Nicodem Munteanu* a ținut o frumoasă cuvîntare, arătînd rostul mișcărilor tinerimei pentru cultura națională, pentru păstrarea datinelor părintești.

Vrednicul arhimandrit a condamnat încercarea profesorului *Pirhon* de a convinge senatul universitar din Iași să renunțe, cu ocazia începerei noului an, la serviciul religios.

»A-ți auzit, zise dînsul, cum Mîntuitorul suindu-se în Ierusalim s'a dus la scîldătoarea ce se zicea a Oilor, în jurul căreia erau cinci foșoare unde veneau orbii, paralticii și tot soiul de bolnavi pentru că atunci când Duhul sfînt se po-

gorea tulburînd apele, acei ce se vîrau întîi după tulburarea apei își recăpătau sănătatea.

Astăzi nu se mai știe nici unde e scîldătoarea, nici unde sunt foșoarele, nici care e apa în care se coboară Duhul sfînt.

Scîldătoarea e țara noastră, foșoarele cu bolnavii sînt clasele în suferință și acei ce zac în întunericul neștiinței, iar îngerii care aduc mîntuirea sînteți d-voastră, acei cari vă adăpostii la izvoarele de lumină a Universității.

Unde trebuie căutată aceasta? Ea trebuie căutată aici în mijocul nostru.

Îmbrăcați vă în haina albă și îngerească a științei; înaripați vă cu dragoste și coboriți vă între cei ce sufăr și stau în întunec, luminați-i și alinați-le durerea.

Dacă de această dorință sînteți cuprinși »D-zeu să vă ajute«...

După arhimandritul *Nicodem* au luat cuvîntul studenții *Iirim* și *Păcurariu*, cari au accentuat necesitatea unei solide organizații studențești în România și începerea luptei pentru emanciparea poporului românesc de supt tutela străină.

A vorbit apoi d. *A. C. Cuza*, care arată că rostul profesorilor și al studenților în societatea noastră nu este numai acela de a căuta să-și adune cât mai multe cunoștințe, ci de a fi în același timp cetățeni cu tragere de inimă pentru țara lor, pentru neamul din care face parte.

Trebuie, zice d. *Cuza*, să ne coborim în mijlocul poporului, să-l studiem viața; să ne interesăm de durerile și suferințele lui și să căutăm a le alina. Prin activitatea lor extra-scolară studenții nu-și neglijează studiul. Dovadă că aceia cari s'au arătat mai activi în afară de Universitate, au fost și cei mai buni la examene. Urează studenților noroc și izbîndă în lupta începută.

După d. *Cuza* a vorbit d. *N. Iorga*. Dînsul spune că frîntura din steagul tricolor — roșul — ce formează steagul societății studențești din Iași, simbolizează lupta cea mare, pe care studențimea de aici trebuie să o ducă pentru unirea celor trei culori într'un mare drapel național.

Datoria profesorilor este să lupte alături cu studenții pentru realizarea acestui sublim ideal. Aceasta nu este o înjosire, ci o înălțare a lor. Între student și profesor nu trebuie să fie nici o deosebire. Cu suflete unite ei trebuie să lupte alături pentru ridicarea poporului. Acum d-tră sărbătorii! Inaugurarea Centrului Universitar, spre seară, la ceasul furtișagurilor, se va inaugura partidul social-democrat.

»Noi am început cu un ceas mai înainte și vom ajunge mai departe, căci noi reprezentăm nevoile neamului nostru, nu interesele internaționaliștilor. La noi e iubire de patrie, la ei e vînzare. Inaugurînd în același zi cu ei societatea d-tră, acesta e semnul cel mai bun de protestare contra lor. Să luptați, să nu vă temeți de piedicele ce le întîlnim în cale.«

Frumoasa serbare s'a terminat la ora unu și jumătate după amiază.

Acum cîteva ani, când s'au cerut dela toți funcționarii statului sacrificii pentru restabilirea finanțelor țării, aceia cari au primit cu mai multă resemnare jertfa cerută, au fost de sigur membrii corpului didactic primar.

Acum, când pericolul nu mai amenință, când ceilalți funcționari au revenit la lefurile lor, învățătorii și institutorii din țară cer să li-se dea și lor vechiul salariu. Ei au înaintat ministrului de culte și corpurilor legiuitoare un memoriu, prin care cer: Pentru institutori să se revină la leafa de 225 lei lunar plus gradațiile. Să se evalueze salariile noilor institutori cu ale celor vechi, de oarece noii institutori nu primesc decît 190 de lei lunar, deși au aceleași greutăți.

Budgetul statului nu va fi mult îngreunat prin mărirea salariului institutorilor, deoarece suma necesară pentru îndeplinirea cererii lor nu trece de trei sute de mii de lei.

Generalul *Kaulbars*, care împreună cu mai mulți ofițeri și membrii ai societății istorice din

Moscva, a vizitat astă toamnă România, a invitat pe ofițerii români să facă o excursie în Rusia. Ofițerii români au primit invitația și supt conducerea dlui general *Wartiade* vor vizita în curînd mai multe localități istorice din Rusia.

Astăzi se încheie congresul social-democraților români, congres, care ne-a dovedit odată mai mult că aceia cari fac mai mare gălăgie pe tema ideilor internaționale sînt tot străinii, cari n'au patrie și n'au ce pierde.

Cu această ocazie s'a votat programul noului partid, care s'ar rezuma în următoarele puncte: 1. Organizarea învățămîntului pe baza grupărilor etnice (?) din țară. 2. Votul universal pentru toți locuitorii țării fără deosebire de neam și de religie și 3. Prefacerea armatei regulate în miliții.

Cine a alcătuit acest program se poate vedea imediat. El nu cere nici mai mult nici mai puțin decît acordarea dreptului electoral la câteva sute de mii de evrei, cari sînt bine pregătii în lupta cea mare a vieții, pretinde reorganizația învățămîntului ca într'un stat poliglot. Firește un asemenea program alcătuit de evreul *Gelehrter* dela Iași și de alți cîteva »tovarăși« periclunați a scandalizat pe adevărații socialiști români, cari, în frunte cu tînărul avocat *N. Cocea* s'au și retras dela desbaterile acestui congres, care nu mai este socialist, ci național-evreesc. Nimic despre îmbunătățirea sortii țăranilor, nimic despre aspirațiunile poporului dela țară. Pleava jidovească a orașelor Moldovei pîngărite de atâtea spurcăciuni a găsit ocazia ca acum să-și arate dorințele. Lăsînd la o parte menirea congresului, care era de a stabili un program al unui partid socialist sincer, ei au adus în discuție chestia jidovească, au lăsat pe proletarii români la o parte, cerînd drepturi speciale pentru ei. Argumentele dlui *Cocea* că nu trebuie adusă în discuție chestia jidovească, chestie, care e națională a lor, nu au fost luate în seamă.

În fața unui asemenea partid cu astfel de program, meseriașii români au hotărît să rămîna de parte de orice amestec cu socialiștii »pumunteni«. De aceia nici congresul nu a fost cercetat de mulțimea ce se aștepta. La ultimele ședințe abia au asistat vre-o patruzeci de persoane. Așa că putem afirma că acest congres al evreilor, deghizat supt numirea de congres social-democrat, a dat un complet fiasco.

Triumful criminalilor.

După zece zile de frămîntări cade în sfârșit cortina asupra scenelor de un tragic fals, de un sentimentalism prefăcut, care a dominat atmosfera desbaterilor în procesul de omor dela Seghedin. Pseudo-drama se încheie cu triumful criminalilor. Atît autorul material, *Jánossy*, cît și cei doi autori morali, asupra vinovăției cărora s'ar mai fi putut câștiga probe suficiente, sînt declarați nevinovați de curtea cu juri.

Un criminal ordinar, care stinge viața unei ființe omenești, pentru a pune mîna pe averea ei și-a trăi în tihnă cu amanta lui; o fată cu un trecut pătat, care trece din brațele unui curtezan în ale altuia, o fiică în inima căreia s'a stins de mult iubirea de mamă; și în urmă o ființă detracată, care și uită de datoriile conjugale, își lasă familia pe drumuri, pentru a face frumosul unei femei pierdute, acest trio care de mult forma o plagă în viața socială, este redat societății contrar ori căror principii juridice, și contrar cerințelor ordinii publice, adînc jignite.

Jurații dela Seghedin supt impresia momentului și-au uitat de datorița ce o au față de societate, și au dat probe de un umanitarism rău simțit, care aplicat în mod nepotrivit poate avea cele mai triste urmări asupra siguranței cetățenilor și asupra rînduiei obștești. Și noi sîntem

Iosef Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire de beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment.

Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de țigle pentru acoperit din ciment, barere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântăni.

partizanii umanitarismului și noi ne alăturăm cu sufletul și cu vorba la o aplicare mai omească a pedepselor în materie criminală, dar nu ne putem indentifica în cazul ce ne preocupă cu felul de gândire al tribunalului public din Seghedin.

Avem în fața noastră un caz de omor premeditat. Din cercetările făcute reiese, că mobilul crimei este jaful. Nu jaful hoțesc, buzurând victima, ci un *jaf recunoscut de lege* și aci este odiosul, care ne consternează în această afacere. Victima era bogată. Fiul ei Haverda Mariska și cu droaia de amanți trăia în mizerie. Mamă-sa a renegat o tocmai din cauza apucăturilor ei ușurate. Unul dintre amanți călătorește dela Budapesta până la Szabadka, pentru a pune capăt cu un glonț de revolver acestei situații jcnitoare.

Mai trebuie discutat aci mobilul crimei? Mai trebuie stat de vorbă asupra premeditărei, care desigur că săptămâni de arândul a trebuit să preocupe pe criminal? Să ne mai îndoim asupra complicității autorilor morali dacă nu asupra instigației chiar?

Instrucția a produs probe de vinovație pentru fiecare în parte. Dacă probele ar fi fost insuficiente actul de acuză ar fi trebuit să cruțe pe autorii morali.

Ori ei încă sânt tiriți la bara justiției alături cu autorii material. Actul de acuză nu-i privează de responsabilitate.

De aci încolo începe scandalul, care a aruncat o pată urtă asupra jurisprudenței ungurești.

Primele desbateri se desfășoară la locul crimei în Szabadka. Presa — care în Anglia, în țara ju decății cumpănite, e silită să tacă în cazuri analoge — creiază aci o atmosferă cât se poate de favorabilă în special pentru »instigatoarea« Haverda Mariska.

Aceasta de altcum prin grațiile ei știe să atragă în cursă pe însuși procurorul, un jidan care și vinde în schimbul unei slăbiciuni pasagere sentimentul de datorință față de fotoliul public, cel ocupă.

Scandalul se descopere, dar organele superioare știu să mușamalizeze afacerea înainte de a fi făcut zgomot prea mare.

Vistieria statului a aruncat cu acest prilej peste treizeci de mii coroane din banii publici, cu care s'a plătit dezechilibrul datorinței unui funcționar neonest.

Pentru a se repara această »eroare judiciară« curtea din Szabadka e declarată incompatibilă, procurorul sentimental e avansat ca pedeapsă și transferat în capitală și întreg calabalăcul acestei afaceri de scandal e trecut la Seghedin.

Ultimul act îl cunoaștem, dar nu-l putem aproba necum să-l aplaudăm. Este adevărat, că filozoful francez J. J. Rousseau, celebrul autor al »Contractului social« a stabilit doctrina modernă, prin care susține, că mai bine să se lase nepedepsiți o sută de vinovați, decât să sufere un nevinovat, contra principiilor vechi care susțineau, că decât un vinovat lăsat liber, mai bine pedepsiți o sută de nevinovați, dar nu este mai puțin adevărat, că sistemul de aplicare a pedepsei în felul gândit de filozoful francez nu justifică întru nimic actul de clemență al tribunalului din Seghedin.

Oricine ar fi fost victima, nu se poate trece în triumf peste viața ei, așa cum au trecut cei trei acuzați.

Dar să admitem că jurații nu și puteau lua pe suflet o condamnare în lipsă de probe suficiente (!) față de Haverda Mariska și Voitha. Dar care motiv a îndemnat pe mloșii seghedineni să restabilească cinstea unui criminal ordinar, care ucide o femeie și și mărturisește crima? Iresponsabilitatea acestuia, caracterul lui degenerat, ori leșinurile și lamentările ridicole din fața justiției?

Putem vorbi aci de umanitarism, ori mai mult de o batjocură a sentimentului de dreptate?

Să mergem mai departe! E incontestabil, că au fost sau nu achitați, — cei trei tovarăși au suferit acuza unei crime ordinare, unei fapte rușinoase, care aruncă disprețul public nu numai în fața autorilor înfierăți de justiție, ci și asupra celor presupuși vinovați.

Este acesta un motiv de sărbătorire în felul cum s'a făcut acestui trio la Seghedin?

În loc ca oamenii aceștia, pe conștiința cărora este gravată o pată atât de urtă să se furișeze pe poteci lăturalnice, pentru a se pui în ascunzișuri depărtate, ei es cu fruntea ridicată, în aplauze frenetice ale miilor de oameni care le aruncă flori în cale și le întind bucheteuri bogate. Un alai, așa cum se făcea învingătorilor eroi romani.

Să începi cu o crimă și să sfârșești în triumf! Într'adevăr frumoase obiceiuri! Frumos epilog al unei epoei atât de triste, dar să ni-se îngăduie, să mărturisim, că este cu totul lipsit de demnitate.

Nu în felul acesta se poate educa o societate sănătoasă și se poate stărpi cuibul vițiilor ce o bntuie.

Tribunalul public din Seghedin a creiat un precedent menit să încurajeze voința întunecată a criminalilor, iar publicul seghedinean a dat dovadă de un sentimentalism abject, care jenează bunele moravuri.

Situația politică.

Arad, 17 Februarie.

Ziarele opoziționiste ungurești poreclesc partidul contelui Khuen »partidul voinței împărătești«. Apele în cari a început să vâslească guvernul nu resfrâng însă voința monarhului, ci în oglinda lor își scaldă cerul mohorît aspirațiile oligarhiei feudale, cea atât de egoistă și haină în lupta sa contra adevăratelor interese ale domnitorului și ale popoarelor din Ungaria.

Elementele cari alcătuiesc tabăra guvernamentală, așa eterogene cum sânt după caracterul lor, au totuși o însușire comună, care-i unește și le face cu puțință închegarea în acelaș partid. Insușirea aceasta în raza căreia se desenează omogenitatea de interese a partizanilor noii grupări politice e ura contra votului universal, egal și secret. Din sfărimiturile celorlalte partide politice — vechi și mai nouă — s'au ales de-oparte tocmai dușmanii cei mai declarați ai reformei electorale democratice, — și dacă e adevărat că monarhul, între problemele de căpetenie pe cari le-a merit actualului guvern a pus înainte de toate tocmai reforma electorală în spiritul larg al democrației, porecla dată de ziarele opoziționiste ungurești noului partid are o semnificație falsă, căci noul partid dușmănind votul universal, dușmănește și voința împărătească.

Rămâne, deocamdată o taină nedeslegată soluțiunea pe care contele Khuen, dimpreună cu tovarășul său Ladislau Lukács au de gând s'o dea reformei electorale, când sânt sprijiniți tocmai de dușmanii ei. Sâmbătă însă se va lămuri și taina aceasta, căci guvernul nu va putea sfida din nou opinia publică decât numai tăindu și singur calea oricăui succes și deci va trebui să dea în programul ce va proclama Sâmbătă o definiție limpede a intențiilor sale cu privire la votul universal.

Lucrările de organizare a noului partid se urmează cu zor și ele absorb în prezent toată atenția lumii politice. Azi a avut loc conferința anunțată a comisiei însărcinate cu elaborarea programului.

Partidele opoziționiste fac de-asemena întinse pregătiri de luptă și și organizează circumscripțiile de cu vreme. Sorțile lor de izbândă sânt însă din ce în ce mai primejduite; partidele independiste n'au reușit să stabilească un plan de luptă comun; partidul poporal e în discompunere, iar rămășițele partidului constituțional se vor pierde lovite din toate părțile de taberele adverse.

Insuflețirea adevărată va încălzi însă numai lupta partidului național, care va desfășura iarăși steagul curat și biruitor al votului universal neîngrădit, steagul care singur simbolizează adevăratele interese ale popoarelor și ale casei domnitoare.

Partidul național și acțiunea d-lui Babeș.

În legătură cu știrile primite de noi din Viena cu privire la acțiunea clandestină a d-lui Babeș și consoții, toate ziarele se o upă cu diferitele memorii ce au fost date din partea unor români guvernului. În cercurile deputaților noștri — ne scrie corespondentul nostru — se privește aceasta cu indiferență și ironia cuvenită unei astfel de acțiuni, pe truca chestiunea aceasta nu se poate rezolvi prin intermediari diletanți ori sfârșari politici.

Chestiunea asta, mare nu numai pentru noi, ci pentru întreaga dezvoltare a statului, se poate rezolvi — chiar și numai interimal — prin organele noastre naționale competente, căci cine și-ar putea închipui o rezolvire a chestiunii românești cu disconsiderarea factorilor competenți și fără o sancțiune ulterioară a conferinței naționale, — și cine e atât de naiv încât să spere că conferința națională ar putea aproba micile târguicli ale unor speculanți politici, rătăcitori și azi, și de sigur și în viitor, pela toate partidele politice ungurești, străine de adevăratele interese ale neamului românesc.

Cu toate silințele ce și dau acești reprezentanți ai politiceii mercantile, nu avem nici un motiv a crede că guvernul actual este dispus să primească ofertele acestor vânători de căpătuieii.

Deputații naționali își mențin absoluta independență față de acești factori străini, și, nestrămutați în convingerile lor, își păstrează în toate ținuta de opoziție națională, păzind interesele poporului pe care-l reprezintă. Li lasă absolut indiferenți acțiunea utilitaristă a vânătorilor de interese personale.

Sântem siguri că și poporul nostru va ști pune la locul lor pe cei ce umblă să pescuiască în turbure, fiind asta o necesitate de primul rând în situația de azi.

Organizarea noului partid.

Budapesta, 17 Februarie. Comitetul organizator al noului partid s'a întrunit azi, la orele 10, ca să fixeze programul partidului. La constătuirea comitetului au luat parte toți membrii guvernului, apoi contele Tisza, contele Ioan Zichy, Návay și Szilassy. Cei trei din urmă în calitate de reprezentanți ai fracțiunii foștilor deputați constituționali, cari vor intra în partid. Una dintre chestiunile principale cari s'au discutat, a fost chestiunea reformei electorale, asupra căreia părerile în noul partid se împart cu desăvârșire.

Contele Khuen și Lukács s'au declarat de peșite ori până acuma aderenți al votului *universal și egal*. Foștii membrii ai partidului constituțional au rămas aderenți al *votului plural*. Contele Tisza reprezintă punctul de vedere al conservatorilor încarnați și vrea prin urmare să se menție legea electorală de azi, cel mult cu o *neînsemnată largire*.

Intre elemente dușmane, votul universal e amenințat să piară și guvernul va trebui probabil să cedeze majorității covârșitoare a celor cari nu vreau reforma democratică.

Consfătuirea s'a sfârșit după ora 12. In cursul desbaterilor, contele Zichy, Návay și Szilássy au anunțat că foștii deputați constituționali nu vor intra corporativ în partid, ci fiecare individual. S'a fixat apoi definitiv programul adunării de constituire de Sâmbătă și s'a stilizat proiectul de rezoluțiune pe care-l va prezenta adunării contele Tisza.

O comisie specială a primit însărcinarea să stilizeze programul partidului. Până Sâmbătă nu se vor mai ține conferințe.

O declarație despre reforma electorală

Viena, 17 Februarie. (Dela corespondentul nostru). »Neues W. Tageblatt« publică un interview pe care l-a avut un redactor al său cu vice-președintele camerei, Návay Lajos, fost membru al partidului constituțional.

Návay a declarat înainte de toate că până în cele din urmă a stăruit să nu se desființeze partidul constituțional, dar după ce partidul a hotărât altminteri, atât el cât și o mare parte a membrilor fostului partid vor intra în noul partid guvernamental, fiindcă nu există între el și partidul guvernamental divergențe nici de ordin principiar, nici de ordin personal.

In ce privește chestia reformei electorale, Návay a declarat:

»Știm foarte bine că la alcătuirea reformei electorale noul partid înainte de toate va ținea seamă de interesele eghomeniei ungurești. Aceasta pentru noi e garanție de-ajuns. De-altminteri această chestiune nu mai mai târziu va fi actuală«.

Rezistența națională.

Comitatele Szabolcs, Zala și Szolnok au ținut adunări de congregații și au proclamat rezistența națională. Mai în urmă a hotărât comitatul Szolnok, declarând că nu are încredere în guvern.

Partidul popular în descompunere.

Procesul de descompunere al partidului popular urmează înainte. După Hencz Károly vor ieși Adamovich István, Tálos István și Simonyi Semadám Sándor, cari trec de asemenea în partidul lui Khuen.

Contribuiri la fondul cultural al diecezei Aradului.

Publicăm azi o nouă listă de contribuiri pentru fondul cultural al diecezei Aradului. Intre sumele de mai jos remarcăm *dăruirile familiei Mocioni*. Familia a subscris suma de *două mii de coroane*, iar d. Anton Mocioni a dat deosebit trei mii de coroane. Ne bucurăm de acest nou semn al senti-

mentelor de dragoste de neam pe care o dă familia Mocioni, dovedind că vechea tradiție românească a familiei se păstrează neștirbită de vârstarele ei tinere.

Iată lista cea mai nouă:

Atanasiu Lazar, inv. Ierșnic	—	25—
Ioan Furdean, inv. Leucusești	—	50—
Comuna bisericăscă, Leucusești	—	50—
Moise Bărbulescu, preot Herneacova	—	25—
Nicolae Stefanovici, inv. Begamonostor	—	50—
George Adoc, inv. Panciova	—	5—
Ilie Micu, preot Panciova	—	10—
Eremie Ardelean, inv. T. Secaș	—	20—
Iosif Cloambeș, preot Șușanoveț	—	20—
Pompei Dorca, preot Șuștra	—	50—
Ștefan Oherga, inv. Topolovețul-mare	—	5—
Familia de Mocioni, Căpolnaș	—	2000—
Anton Mocioni de Foen, Bulci	—	3000—
Petru Ionaș, secretar dm. Bulci	—	300—
David Dabici, notar Dorgeș	—	10—
Nicolae Vug, inv. Birchis	—	2—
Ștefan Bordoș, preot Birchis	—	5—
Teodor Sîmedrea, preot Bulza	—	5—
Teodor Popa, inv. Chelmac	—	25—
Ignatie Vișoiu, preot Chelmac	—	50—

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Tunurile marinei grece îndreptate asupra Pireului.

Atena 17 Februarie. Intre ofițerii de marină și Liga militară a izbucnit un conflict violent a cărui cauză imediată este faptul că camera a votat o lege după care se va institui o comisiune de ofițeri de marină care să curețe marina de elementele incapabile. Liga militară a voit acuma să aplice legea, dar ofițerii inferiori de marină au refuzat a se supune. Amiralul Konduriotis, desemnat să fie președintele comisiunii, a refuzat să primească sarcina asta. Atunci Liga a propus președinte pe fostul ministru de marină Danianos. Atunci ofițerii de marină comandară vapoarele de război contra Pireului și îndreptară tunurile asupra postului. Câteva personaje politice interveniră. Tratatările urmează. Ambele partide, Liga militară și ofițerii de marină stau față în față. Din provincie se îndreaptă trupe spre Atena.

Cauza conflictului.

Atena 17 Februarie. In realitate conflictul actual între Ligă și marină este izbucnirea unor vechi neînțelegeri. Marina nu aprobă radicalismul Ligii și vrea reforme fără amenințarea dinastiei și constituției.

Conflictul nu ar fi izbucnit încă.

Londra 17 Februarie. Ziarele de aici susțin că conflictul nu a izbucnit încă, dar Liga discută ținuta flotei în diferite cazuri. Times crede că Liga vrea să dezarmeze o parte a flotei. Marți mai multe torpiloare au primit o dinul să descărce ghiulelele și restul munițiilor pe insula Leros lângă Salamina. Ordinul s'a executat în mod șovăitor și numai după intervenția amiralului Miaulis. Două batalioane de infanterie din Nauplia și Atena au fost chemate la Atena.

Alegeri grecești la vară.

Atena 17 Februarie. Guvernul de acord cu șefii partidelor a hotărât să facă alegerile în luna Iunie ori Iulie și să convoce adunarea națională cel mai târziu pe Octombrie.

Conflictul turco-bulgar.

Salonic, 17 Februarie. Eri a pornit un transport de trupe spre granița bulgară, conținând cinci sute de arestați militari, cari vor lucra fortificații. Autoritățile au aflat, că bulgarii luminează noaptea lucrările cu reflectoare, ceea ce a provocat mari nemulțumiri.

Promulgarea constituției bosniace.

Viena, 17 Februarie. »Die Zeit« află, că Monarchul a sancționat constituția bosniacă, care se va promulga poate chiar mâine.

Demisia lui Bienerth.

Praga, 17 Febr. »Narodny Listy« anunță, că ministrul-președinte austriac baronul Bienerth va demisiona încă înainte de începerea sesiunii parlamentare. Demisia va fi însă numai formală, deoarece va fi din nou încredințat cu formarea cabinetului. Scopul demisiei este de a înlătura pe unii miniștrii, pe care vreau să înlăturească cu alții.

Uniunea slavă cere reprezentare egală cu germanii în minister.

»N. Fr. Pr.« află că știrea aceasta nu corespunde adevărului.

Baronul Bienerth a fost azi în audiență la împăratul. Astăseară a ținut conferință cu reprezentanții uniunii slave. Se dă o deosebită importanță acestei conferințe, căci acum se va vedea, care este atitudinea polonilor. Cehii speră că le vor lua partea, în care caz actualul guvern va deveni imposibil.

Germanii se țin de-ocamdată în expectativă.

Înlăturarea unui comandant de corp.

Viena, 17 Februarie. Generalului Pino Friedenthal i-s'a luat comanda corpului al zecelea de armată din Przemysl. In locul lui a fost numit generalul Kummer.

Nou nunțiu la Viena.

Viena, 17 Februarie. Noul coadjutor Nagl a sosit aici și a descins la palatul arhiepiscopal. Vicarul Marschall pleacă la 9 Martie în călătorie de studii spre Palestina.

Pentru școala de fete din Arad.

Colecta miresei la o nuntă românească.

Înțelegerea și căldura cu care e îmbrățișată pretutindeni în comitatul nostru propaganda pentru școala de fete ce se va înălța la Arad, a produs o frumoasă dovadă Duminică în comuna *Dezna* la nunta dlui Gheorghe *Milian*, comerciant, și a d-soarei *Ecaterina Bodea*, — o nuntă care a întrunit în casa fruntașului preot din localitate, *Zaharie Milian*, tatăl mirelui, apoape toți cărturarii români din partea locului. Cu acest prilej, la îndemnul dlui avocat Dr. Aurel *Grozda* din Buteni, nunul mare, — îndemn izvorât din o fericită inspirație, mireasa a pus, cu jocul ei, la contribuție pe toți nuntașii, în favoarea fondului școlii de fete din Arad, și a încasat frumoasa sumă de *236 coroane*. Fapta se laudă singură și se impune ca o pildă frumoasă. Dorim ca ea să fie urmată și de alți nuntași, căci am face o mărturie luminoasă de trezvia conștiinței noastre naționale, închinând datinele noastre culturi românești.

BETAY és BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti
BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Se expedează pentru prețuri solide aranjamente complete pentru biserici, odăjdii, prapori, stihare, potire, policandre și candelabre, cădelnițe, iconostasă și icoane sante etc. Lucrează iconostasă, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc. Prețcurent, preliminar, sau desemnuri se trimit la dorință.

Lăsăm să urmeze la vale lista contribuitorilor:		
1. Dna Dr. Grozda, Buteni	30	cor.
2. Dr. Aurel Grozda, adv., Buteni .	20	»
3. Dna Cristina Milian (ca membră fondatoare	40	»
4. D. Zaharie Milian, preot, Dezna	10	»
5. » Iuliu Bodea, admin. protopopesc. Buteni	15	»
6. D. Grigoriu Micula și soția, contabil, Radna	5	»
7. D. Gheorghe Milan și soția, Dezna	5	»
8. « Octavian Tămășdan, preot Măneasa	10	»
9. D. Iuliu Putici învățător și soția, Lipova	5	»
10. D. Gheorghe Lencuța, Făget . . .	5	»
11. » Balauer Kristof, preot r. c., Măneasa	5	»
12. D. Teodor Baldea, Dezna	2	»
13. » Traian Boldea, funcționar. Budapesta	20	»
14. D. Világ János, Dezna	5	»
15. » Cornel Bodea și soția, Giula	10	»
16. » Jánossy Fál, șef de gară, Orăștie	5	»
17. » Jánossy Károly, Arad	3	»
18. » Szöössy József, Dezna	2	»
19. » Romul Popovici, preot, Mănerău	2	»
20. D. Argyalossy Árpád, Dezna . . .	5	»
21. Dna văd. Krablitz Alajosné, Dezna	5	»
22. D. Simeon Leucuța, preot Chișlaca	5	»
23. D. Ioan Ciurghin, preot Buhani	2	»
24. « Gheorghe Bodea, preot Roșia	10	»
25. « O. Izgia, învățător, Precești .	2	»
25. « Teodosiu Rafila și soția, Dezna	10	»

Cor. 236.—

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 17 Februarie n. 1910.

— **Activitatea »Ligii Culturale«.** Din partea secretariatului »Ligii Culturale« din București primim următoarea declarație careia îi dăm loc cu plăcere; ținem să subliniem însă că aprecierea de care e vorba asupra activității Ligii nu a fost făcută de noi și că prin urmare răspunderea ei nu ne privește.

Iată declarația :

»Citim în »*Libertatea*« Nr. 6. unele aprecieri cu privire la Liga: »Viitorul va dovedi dacă această societate (Cercul românilor de peste munți), va fi mai norocoasă în lucrarea ei de cum a fost și e Liga Culturală, cea care abia mai vegetează«.

Judecăm de acestea întâlnim aproape în fiecare zi prin anumite foi din București, a căror apreciere nu ne poate nici bucura nici supăra. Când întâlnim însă aceia judecăm în o foaie de dincolo, cea mai elementară datoric ne impune să protestăm, și cu cea mai mare putere.

În două rânduri nu se poate tăgădui așa de nedrept o operă de bunăvoință și de muncă, pe care avem conștiința că am dus-o la capăt bun, față de împrejurările morale din regat. Înainte de a ne osândi ne puteați cere măcar piesele procesului și dacă era caz de osândă, avem drept să pretindem ca ea să fie motivală cât de pe scurt.

Sântem incredințați că veți reveni asupra neașteptatei Dv. sentințe pe care numai atitudinea și activitatea noastră nu o îndreptățește. Ori-sum veți bluevoi a face loc acestei explicații«.

— **Pentru Fondul ziaristilor români.** În loc de cunună pe cosciugul lui I. Selegian, fost notar în Talpaș, d-na și dl Gherasim Serb din Arad dăruiesc suma de 10 cor.; — iar dl G. Ispravnic, comerciant în Șiclău, dăruiește tot suma de 10 cor., ca răscumpărare a cununei pe mormântul iubitului său naș Ioan Iercan, fost preot în Șicula.

— **Demonstrații anti-austriace în Italia.** Din Milano se telegrafiază că în teatrul liric, cu ocazia unei serate internaționale, la care s'a declamat și o odă despre viitorul război, s'au făcut demonstrații

sgomotoase împotriva Austriei. Autorul odei, Marinetti, chemat înaintea rampei, a strigat: »Lozinca de război a poezilor noștri de azi e: *A basso l'Austria!*« (Jos Austria). Publicul a izbucnit în aplauze zgomotoase.

A intervenit numai decât poliția și l-a silit pe Marinetti să părăsiască sala.

— **Fundațiunea Trandafil.** Zilele trecute, presa ungurească din Budapesta și câteva ziare românești au publicat știrea că înalta Curte de casație din Budapesta ar fi casat sentința tribunalului și a curții cu apel și ar fi respins acțiunea mitropoliei gr.-ort. române pentru jumătate din fundațiunea Trandafil. »Tel. Român« din Sibiu aduce următoarele lămuriri în chestiunea aceasta:

»Un bun creștin, cu numele Trandafil, locuitor în Neoplanta, nu departe de Carloveș, în lipsa de copii, și-a testat la anul 1842 întreaga sa avere, stătoare din o moșie de vre-o șapte sute jugăre pământ de calitate cea mai bună, mitropoliei gr.-ort. din Carloveș, punându-o la dispoziția patriarhului, în scopul, ca din venitele averii acesteia, după moartea sa și a soției sale, să se împartă stipendii tinerilor de legea gr. ort. din întreaga Ungaria. Erau înțeleși deci și tinerii gr. ort. de naționalitate română, pentru că atunci ne aflam încă în comunitate bisericească cu sîrbii. Patriarhul sîrbesc însă cu toate acestea a dat stipendii din fundațiune numai la tinerii gr.-ort. de naționalitate sîrbescă, iar noi, romînii, nu știam multă vreme nimica despre existența acestei fundațiuni.

Cînd a aflat congresul nostru național-bisericesc despre existența ei, ceva mai tîrziu, și s'a convins din cuprinsul testamentului, că și tinerii gr.-ort. romînii au drept la stipendii din această fundațiune, a încredințat consistoriul mitropolitan cu intentarea procesului pentru revindicarea dreptului bisericii noastre asupra acestei fundațiuni.

Procesul, început la anul 1900, s'a terminat la toate forurile, deci și la curie, cu sentință adusă în favorul bisericii noastre. S'a recunoscut pe seama mitropoliei noastre dreptul la jumătatea venitelor scoase din pămînturile fundațiunii, și această jumătate din venite, în sumă cam de 20.000 coroane la an, mitropolia noastră o și primește regulat.

S'a început însă un alt proces. După ce forurile judecătorești au recunoscut pe seama mitropoliei noastre dreptul la jumătate din venitele fundațiunii Trandafil, au recunoscut prin aceasta și dreptul la jumătate din fundațiune însăși. Biserica noastră a cerut deci, ca fundațiunea să fie împărțită în două, pentru a și administra fiecare biserică, cea sîrbă și cea romînă, separat partea ei; și în procesul acesta cele două foruri prime ni-au dat cîștig de cauză, dar forul suprem, înalta Curie, ni-a denegat cererea, pe motivul, că o fundațiune, ca persoană juridică, e indivizibilă, deci nu se poate împărți, ci are să fie administrată și folosită în comun și în viitor. Perderea procesului despre care au scris gazetele din capitală se referă deci numai la împărțirea fundațiunii, nu la dreptul ce-l are mitropolia noastră asupra fundațiunii și asupra venitelor scoase din această fundațiune, căci dreptul acesta nu se mai poate altera«.

— **Izraeliții din Lugoj și.. romînii.** Cetesc în o foaie săptămînală ce apare în Lugoj supz redactarea unui singur ovreu (»Lugosi Ujság«, Febr. 9) cu numele Frühwald, că domnișoarele romîne aparținătoare stratului celui mai cult al Lugojului au luat »din nou« partul după cum au aflat-o de bine a face și în trecut totdeauna, la petrecerea aranjată cu multă reclamă și și cu mai mult internaționalism de ovreii din Lugoj.

Nu este cazul prim, și nici o frîntură sporadică nu se poate numi, căci fiecare lugojan s'a putut convinge cu amar în sufletul său că cocoanele din acest oraș se duc cu mult mai bucuros la o petrecere sau reprezentare străină, chiar și jidovească, decît să se ivească la dese petreceri ale »cojocarilor«, »cijmașilor« sau »argășitorilor« romîni cari cu mult zel susțin biserică și multe instituțiuni cu crișării lor și cu munca destoinică și lipsită de interese e susținută numai de însuflețirea lor moștenită pentru binele tuturor. Ori cum să se explice simpatiile inteligenței din Lugoj față de străinii din oraș, pînă aici nu se poate merge, căci aici numai pagube pot ajunge ființa noastră ca neam și cultura noastră pentru cari trebuie să jertfească chiar și cocoanele din Lugoj plăcerile trecătoare de a participa la o petrecere »modernă« și »elegantă«.

V. V.

— **Un plagiat literar.** Redactorul unei reviste umoristice germane din Timișoara, Oscar Lenkner, își revendică sieși paternitatea textului celei mai noi opere a compozitorului F. Lehar: »Zigeunerliebe«.

Lenkner afirmă că a trimis compozitorului Lehar, un text de operetă, rugându-l să-i compună muzica. Lehar i a răspuns că are contract cu un

scriitor din Viena și nu poate să-i primească textul.

Vremea a trecut și Lenkner, căruia nu i s'a retrimis textul, se trezește acum că textul dela »Zigeunerliebe« e plămuit pe baza textului trimis din partea sa compozitorului Lehar.

Lenkner a însărcinat un avocat să facă pașii necesari.

— **Liga popoarelor latine.** Renumitul profesor dela Sorbona, Georges Dumas, a făcut zilele acestea o călătorie la București. Călătoria aceasta a făcut-o el în scopul de a face propaganda pentru o mai strînsă legătură între romînii și popoarele de origine latină din apusul Europei. Cu ocazia vizitei sale în București, el a ținut la Universitate două conferințe, una despre o demontacă în secolul al 20 lea, alta despre filosofia lui Auguste Comte, cu care s'a ocupat ș. d. T. Maiorescu la cursurile sale de istoria filosofiei.

În ce privește apropierea între romînii și frații lor latini, d. Dumas a arătat că inițiatorul acestei idei a fost d. A. D. Xenopol, care, în urma cursurilor sale dela Sorbona, a atras atențiunea francezilor asupra tînărului popor romîn, care a știut să și păstreze latinitatea sa deși a fost înconjurat de o mare de străini. Firește o apropiere politică mai de seamă nu se poate face între România și statele latine din apus, cari sînt așa îndepărtate. Dar o apropiere a raporturilor intelectuale, culturale și economice este posibilă. Deci în acest sens trebuie să se înceapă propaganda.

Din fîlul cum au fost primiți cei 200 de excursioniști francezi, astă toamnă, în România, s'a putut convinge ori și cine cîtă simpatie au romînii pentru confrății lor. Și-ar fi păcat să nu caute a se apropia cît mai mult unii de alții.

Acestea le-a spus d. Dumas. Și nădăjdum că vorbele lui au fost înțelese și sfaturile lui vor fi puse în curînd în practică.

— **Stări triste în Răcășdia.** În numărul 10 al »Tribunei« am publicat, supz titlul de sus, o scurtă notiță ce ni-s'a trimis de cătră un »călător«, despre o ceartă care a avut loc în biserică din Răcășdia între capelan și învățătorii din strană.

Cu privire la această ceartă, primim o lămurire care reduce lucrurile la un schimb de vorbe mai arțăgoase între preot și învățătorul Iana — în biserică.

Ni se scrie în acelaș timp că vina »stărilor triste« din Răcășdia nu e preotul, care e un om harnic și străduitor, ci învățătorul Iana, care se folosește de orice prilej pentru a sămăna în popor sămănta neunirii, făcându-se unealta notarului renegat Marosi (odinioară Mureșan).

Despre isprăvurile acestui învățător ni se scriu lucruri atît de revoltătoare în ce privește luptele noastre culturale și naționale, încât abia putem să le dăm crezămînt.

Nu publicăm scrisoarea pentru a nu da prilej la certuri noi.. Am publicat și aceste observații numai ca să fie un îndemn tuturor celor alinși de-a fi pe viitor oameni ai buneii înțelegeri între frați.

— **O otrăvire senzațională.** Din Stockholm se telegrafiază: De câteva zile nu se vorbește decît despre o afacere senzațională pe care cercurile oficiale au voit s'o tînuiească. Dumineca trecută, contele Essen, mareșalul curții suedeze, a fost înveninat la o cină a guvernatorului Tamm, care s'a îmbolnăvit și el. Se crede că cineva, vînd s'a răzbune, a strecurat otrăvă în mîncăr. Starea contelui Essen e gravă. Autoritățile n'au putut să descopere pînă acum nimic.

— **Necrolog.** Ni se scrie: Emeritul preot Ioan Dogari din Ianova a încetat din viață la 24 Ianuarie v. în etate de 68 ani. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvîntată.

— **Un învățător burdlist neastîmpărat.** Primim din una din comunele fruntașe ale Bănatului următoarele știri: În zilele trecute s'au terminat alegerile de membri în reprezentanța și antistia comunală din Petrovaselo (comitatul Torontal) Solidaritatea și Increderea, ce acești locuitori și-au pus-o în preotul lor Ioanichie Neagoie, le face cinste și poate servi și altor comune de exemplu.

Da, că și aici avem un învățător, ce se cheamă Nicolae Penția, care mîncă pîne românească — dar ține totodată să facă servicii și altora — cu

șii săi și în tovărășia alor doi sârbi, oplosiți
comună, a căutat să-și facă »partid«.

La votare s'a văzut că »partidul« său a nu-
brat nici mai mult nici mai puțin decât »11 vo-
ri«, o frumoasă lecție dată de popor învățăto-
rului său. O lecție la fel mai păpase acest învă-
tor pe vremea alegerilor de deputați sinodali,
înd abia a dus plocon 7 voturi protectorului
la Burdia.

Să vede că învățătorului N. Penția, îi e urși.
facă tot proaste servicii protectorilor săi.

— **Instalarea unui nou preot: Dr. Ioan**
Sîrbu. De pe valea Almașului primim următoa-
re rânduri: Astăzi în ziua sârbătoarei celor
ei sfinți, adică la 30 Ianuarie a. c., am azistat
instalarea de preot în parochia Rudăriei, a
lui Dr. *Ion Sîrbu*, după o trăgănare de peste
un an. Sfințirea sus-numitului întru diacon s'a
făcut prin P. S. Sa episcopul Aradului, Marți în
10, iar sfințirea de preot Joi în 28, în Arad. In-
troducerea în parochie s'a făcut prin încredința-
rea protopresbiterului tractual preotul *Ioan Brin-*
ci din Bozovici, care azistat de preoți *D. Bo-*
govici, Erimia Borchescu, P. Bogoevici și Dr.
Sîrbu, după celebrarea sf. liturghii s'a îndeplinit
toate formele obișnuite — după dorința introdusu-
rii — fără multă paradă.

Bravul popor al Rudăriei, precum totdeauna,
și de astădată, a ținut să dea dovada de
curățenia și noblețea sa. Acest popor isosit în
multe chipuri de potrivnicii d-lui Dr. *Sîrbu* a
preferit să rămâie tare, ca și înca neclătită, în
toate împrejurările, lângă iubitul lor, — pentru
ceea și bucuria zilei a fost mare în sufletele lor.
Nu știu ce se admir mai mult, răbdarea d-lui
Sîrbu ori tăria neînfrântă a poporului, care deși
mai puțin știutor a înțeles — precum se vede
— pe savantul, cu mult mai bine, decât unii din
cei mai mult știutori. Comuna Rudăria cu pe-
ste 3000 de suflete, este o comună bine situată
cu o populațiune bună și blândă, ca puține al-
tele, e întocmai ca o vie neglijată, așteptă cu
bete pe bunul stăpân. După instalare s'a dat
un prânz la care a domnit o rară cordialitate.
Se înțelege că și aici, ca la toate întrunirile de
acest fel toasterile n'au lipsit, și s'a vorbit multe
bune și frumoase, cu atât mai virtuos, că din fe-
țele parochienilor și a casnicilor ceteam mulțu-
mirea, deci la despărțire, plecarăm cu cugetul, că
turma și-a aflat păstorul cel bun, iar familia
stălpul și speranța dorită. *Amicul.*

— **În memoria episcopului Grigorie Ma-**
ior. Din Blaj ni se scrie: Sâmbătă, în 12 Fe-
bruarie st. n., în ziua Sf. trei Ierarchi, cari sânt
patronii gimnaziului din Blaj, înființat la 1754,
s'a ținut în sala de gimnastică o frumoasă ser-
bare, în memoria fostului episcop Grigorie Ma-
ior (1772—1782).

Serbarea a fost aranjată de societatea de lec-
tură a studenților din clasa VII și a VIII-a. A
asistat la serbare Excelența Sa mitropolitul Vic-
tor Mihályi și un număr foarte frumos de public
din loc și împrejurime.

A vorbit cu multă istețime și într'un stil foarte
ales studentul Zaharie Pop, scoțând în relief
viața, activitatea și binefacerile acestui episcop,
Maecenate al tinerimei, care dădea școlarilor să-
raci zilnic pâine și fiertură, unora și veșminte,
și primea în curtea sa cu multă dragoste, după
cum ne spune și marele nostru istoric, călugărul
Samuil Micu Klein. Apoi a declamat foarte fru-
mos Iuliu Miclea student de clasa VIII-a gimn.
poezia »Moise« de Carmen Sylva. S'a mai de-
clamat o poezie în limba germană și una în
limba maghiară. Studentul Ioan Rusu a declamat
în limba latină, un pasaj din Ioan Chrisostom,
iar Emil Rișca în limba greacă.

Elevii au cântat în cor »Doina« compoziție de
I. Mureșanu și »Vântul suflă dela Ost«. Orchestra
a executat două marșuri, un »Puturiu« de I.
Mureșanu și »Sucita«, tot de I. Mureșanu.

Atât corul, cât și orchestra, au fost conduse
de distinsul compozitor, profesorul Iacob Mure-
șanu. În fine, Excelența Sa a adresat cuvinte pline
de dragoste, către elevii gimnaziali indemnându-i

Dacă a-ți încercat toate!

și tot nu v'au trecut durerile reumatice cerești o sticlă de

SPIRT DE GHIAȚĂ

<i>Dr. E. Babeş</i> : Diagnoza	>	3-
<i>A. Cosciuc</i> : Nutrirea animalelor de casă (op. premiat)	>	1-50
<i>Stelian Russu</i> : Foiletoane	>	1-1e
<i>A. O. Maior</i> : Bibliot. copiilor, vol. II. > > > v. III și IV.	>	1-6s 1-C
<i>„Ieșan”</i> : Românii din Bosnia și Herțegovina în trecut și prezent	>	1-5t

Biblioteca »Asociațiunii«

No. 3. Despre cărțile funduare și inta- bulări	Cor.	—30
No. 4. Sfaturi bune. 3 dizertațiuni	>	—20
> 5. Casa părintească, creșterea indi- vizilor și popoarelor	>	—20
No. 6. Despre testament. Explicarea art. de lege 16, din a. 1876	>	—30
No. 7. Poșta, telegraful, telefonul. No- țiuni generale despre instituțiile poș- tale	>	—20
No. 8. Icoane din istoria Grecilor vechi partea I.	>	—20
No. 9. Icoane din istoria Grecii or vechi partea II.	>	—20
No. 10. Grădina de legumi	>	—30
No. 11. Cultura cucuruzului	>	—20
No. 12, 13, 14, 15, 16. Ionel. Principii morale și creștinești de educație	>	1-
No. 17. »Astra«. Informațiuni asupra scopurilor și instituțiilor Asociați- unii	>	—10
No. 18. Reguli ortografice stabilite de Academia Română în a. 1904	>	—10
No. 19 Vulcanismul	>	—20
No. 20 Impărțirea, lucrarea și îngriji- rea unei moșii	>	—20
No. 21. Nuvele istorice. Amor și răzbu- nare. O tragedie din zile bătrâne	>	—20
No. 22. Nuvele istorice. Moartea lui Asan. O dușmănie cu bun sfârșit	>	—39
No. 24. Invățătură despre legile privi- toare la notarii publici regești	>	—10
No. 25. Poezii populare din Bănat. II. Balade	>	—40
Nr. 26. Inceputul neamului românesc.	>	—20
No. 27. Comuna »Viitorul«	>	—30
No. 28. Povestiri	>	—30
No. 29. Poezii alese, de V. Alexandri	>	—20

La fiecare carte rugăm a se mai adăuga 5—10—
30—20 fileri pentru porto, poștal.

Comandele de cărți etc. precum și prețul lor
să se adreseze către: **Librăria »Tribunei«**,
Arad str. Deák ferencz 20.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

**Credit pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficanți
mijlocește**

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 378.

Bănci de școală

Moblie de școală

**Mobilă modernă de biurouri
și fabricare de instrumente gimnastice.**

Catalog de prețuri gratuit și porte franco.

Anunț de căsătorie.

Un tânăr comerciant român, cu prăvălia sa proprie în valoare de 8000 Cor., dorește să se căsătorească și caută o româncă cu moștenire de casă cu zestre de 5 - 6000 cor. Cei interesați să se adreseze la administrația ziarului »Tribuna« Arad.

Scriitor,

axă, află aplicare pe lângă condițiuni foarte favorabile la Dr. Victor Moldovan, avocat în Mocs (Kolozs-m.).

Dr. Oskár Leonhard,

medic, specialist în boalele de stomach și Intestine.

Sebeșul-săseșc,
piața mare 9.

Se caută grabnic

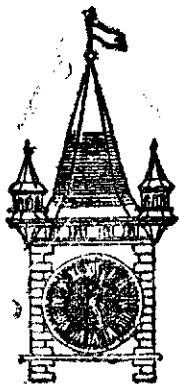
Un scriitor

pentru o cancelarie economică în provincie. Se dorește să poseadă bine limbile română, maghiară și bulgară, pe lângă un salariu lunar de 160 cor.

Nagy Gábor, Kóly,
stațiune poștală, telegraf și telefon.

Prăvălie mare de oroloage.

LOSONCZY LAJOS,
orologier și pentru oroloage de turn.
ARAD, Vörösmarty-u. 1. (lângă Holtzer).

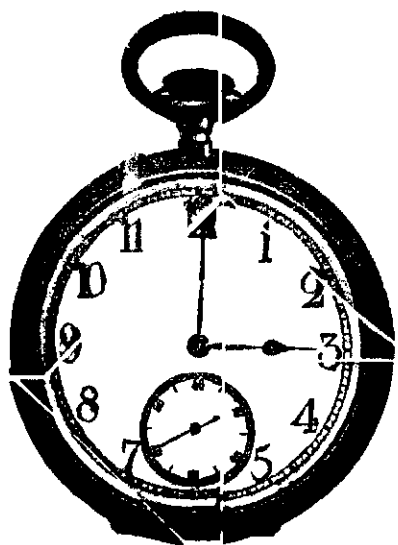
Primește și pregătește tot felul de oroloage de turn precum și reparări și transformări de tot felul de oroloage, pe lângă garanță de 5 ani cu prețuri moderate. — Depozit de tot felul de oroloage de buzunar, — de părete și atârătoare, precum și articlii de aur și argint — executate foarte fin. — Comandele din provincie se execută repede și punctual.

INTREPRINDERE ROMĂNEASĂ

MIHAI FLONTA

antreprenor de zidiri
Oradea-mare-Nagyvárad.
Stabilimentul și cancelaria Perceș-u. 9.

Primește: planuirea și zidirea de biserică, școlă, case notariale și a tot felul de zidiri private. — Magazin stabil de fabricate de cement, comande se primesc. Magazin stabil de pietrii artificiale pentru morminte. Prospecte gratuit.

Cele mai bune
oroloage
— cele mai solide și cele mai după modă —
juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chesărie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Botinele cele mai elegante

pentru serate și baluri, în splendidă variație de culori și execuție ireproșabilă; de asemenea ghete americane marca: »The Barry, The Burt & Pachardt, King și Moccasin«, încălțăminte orthopedice, Cassala-Engelhardt, le găsiți la marele magazin — de specialitate a lui: —

WEINBERGER JÁNOS,

ARAD, Piața Andrássy 20.
pe lângă prețurile cele mai convenabile și serviciul cel mai prompt.

S'au ieftinit cărbunii.

Care de acum își câștigă sau abonează cărbuni și cochs pentru iarnă, economisește 25%!

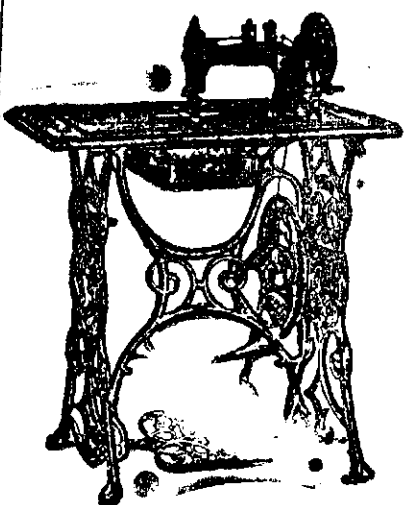
100 Klgr. cochs de fabrică de gaz cor. 4.60.
100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Prusia cor. 4.60.

100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Jilc. 4.—.
100 Klgr. cărbuni de lemn fără praf cor. 6.—.
100 Klgr. de cărbuni pentru fauri cor. 4.60.

Róth József mare neguțator de cărbuni

Arad, Eötvös-u. 3.
Nr. Telefonului 63.

Pentru fabrică, mori precum și pentru trierat expediez cărbunii de Prusia de calitate cea mai bună.

Pentru fiecare mașină 5 ani garanție.

Dürr Gusztáv

mehanic, prăvălie de mașini de cusut și biciclete în SIBIU
Nagyszeben, Gr. Ring 19.

Recomandă magazinul său bogat asortat cu cele mai bune mașini de cusut fabricate în țară și străinătate cu prețuri moderate. — Singura vânzare de mașini de cusut PFAFF și SEIDEL & Neumann; luntrița rotundă, luntrița lungă, luntrița centrală în mașinile rotunde pentru familie și ateliere. Biciclete: Dürkopp și Stiria, Depozit de părți aparținătoare pentru mașini de cusut și biciclete. Tot felul de reparări de mașini de cusut și biciclete se execută grabnic.

Mașina de spălat

„WELTWUNDER“

este bucuria fiecărei femeie econoamă bună; albiturile, pe lângă cea mai mare cruțare și lucru ușor copilăresc, devin albe lucitoare. 75% economisire de timp, bani, încălzit și săpun.

Fără chlor! Fără sodă!
Fără ajutor! Fără putere!
Fără trecare! Fără învârtire!
Fără terpenină! Fără salmiac!

Prețul 40.— Cor.

Cereți îndată prospect gratuit dela:

WILHELM OBERTH,
Mediaș—Medgyes Nr. 8. (Transilvania).

La trimiterea înainte a cor. 40.—, mașina se expediază franco.

Frații Burza

Nr. telefonului 604.

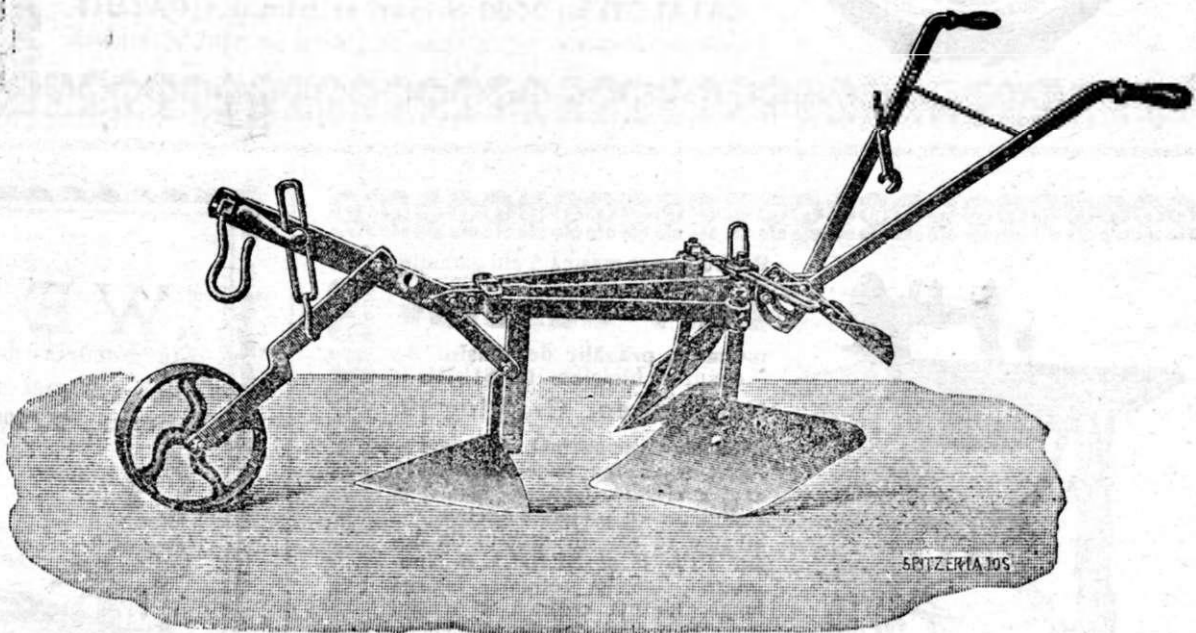
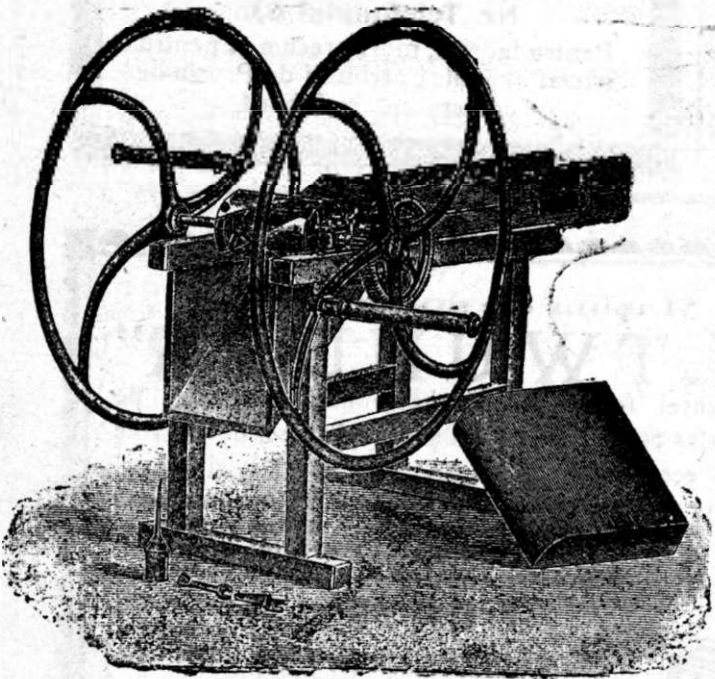
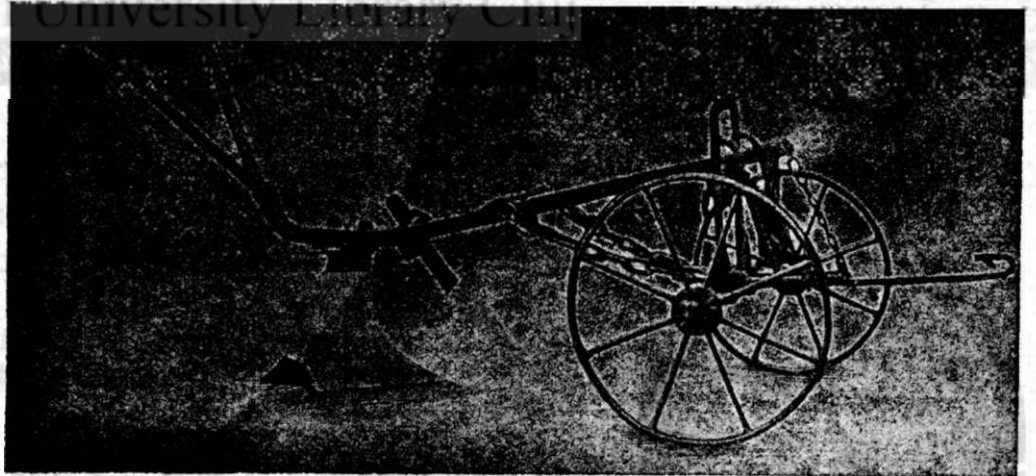
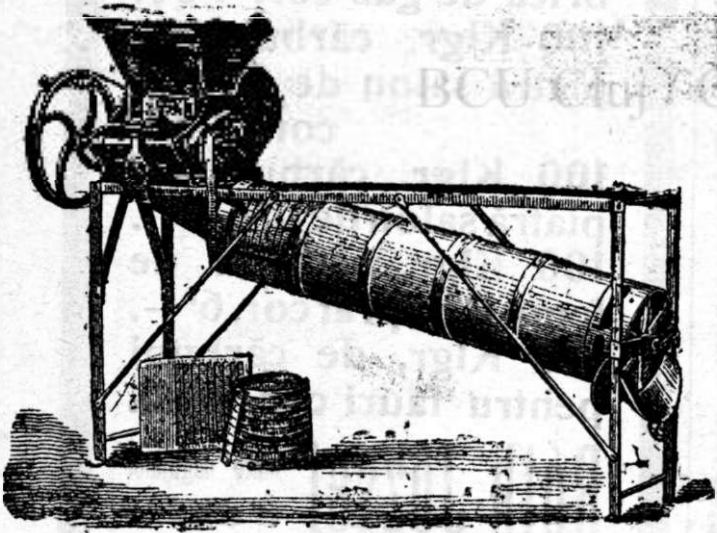
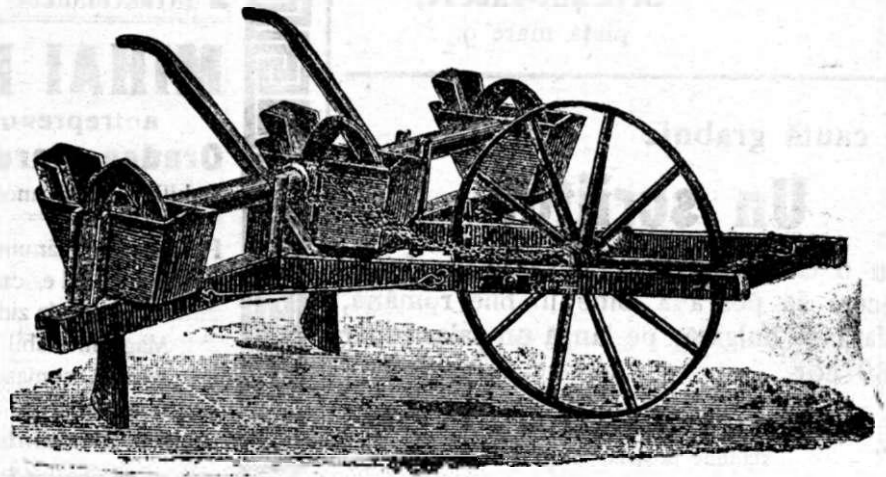
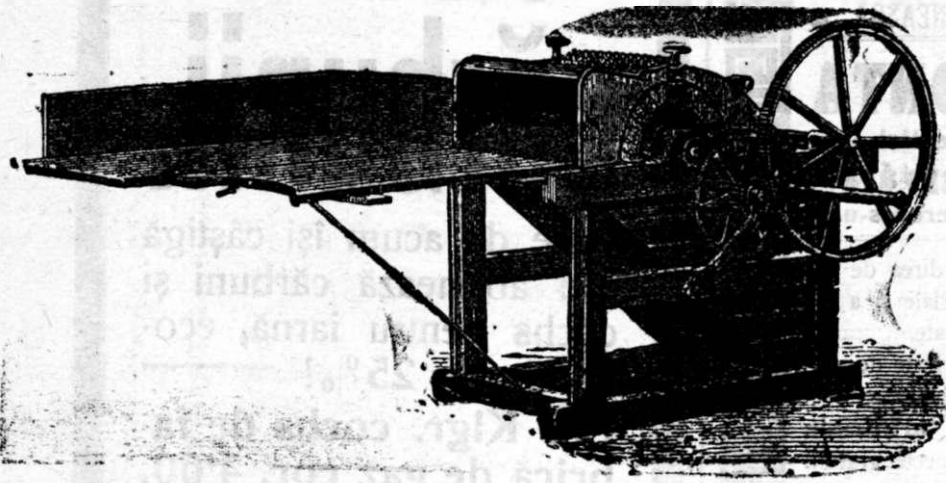
Firmă românească!

Nr. telefonului 604.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

Recomandă

magazinul lor bogat asortat de ferării și tot-felul de mașini agricole
cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate. — Catalog trimitem gratuit.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

== Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. ==

apotecarul CORNEL N. DEMETER

Orăștie — Szászváros (lângă bisericile evang. reform.)

se capătă următoarele preparate de mare folos:

Preparate medicale folosite de cei mai vestiți profesori și medici, recunoscute de cele mai bune!

Dolicin — Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțeau în gura morții și folosind tot felul de leacuri, nu să puteau scăpa de cumplita tuse, năvălă (asthma) și tuse sacă, cetiră în fine despre admirabilul «DOLICIN» care are de minune contra tusei, răgușelei, durerii de piept, ofteiei, tusei măgărești, astmei, greutăți de respirat, lungoarei și tusei seci și folosindu-l, se vinde. La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra tusei! Întărește corpul! Flegma o topește încât mai ușor să rupe! Ferbințelile și stăutul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la mătoșare. Prețul este 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

ay contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Sic — Reuma, ischias, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, iucăt pe lângă întrebunțrea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe și acelea-s, sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari sufereau de podagră, reumatism, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrintituri, ba și de aceia cari sufereau în morburi de acestea ca: reumă învechită, a cărei are tot să mută când în mâni, când în picioare, când apoi în spate — și folosind și de băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebunțat și «CASPICUL», ca aplicându-l i-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se de groaznicile acelea de boli! Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Puțini oameni sunt cari în tinerețele lor să nu fi avut așa numitul «morbul tinerețelor» care neglijându-se, mai târziu dăsc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari sufereau în boalele acestea, întrebunțând «KALJODSARSAPARILUL» i-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se și tămăduindu-se de aceste boli grele! Prețul sticlei este 2 cor.

Centaurin. E de minune câți oameni sufer de durere de stomac, sgârçiri, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mâncare, mistuirea rea, catarul și înderea de stomac, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare nevoie la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească deplin corpul — atunci pierzând din puteri — să nimicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale «CENTAURINUL» este de mare efect. «Centaurinul» e introdus în fieștecare familie ca leac de casă, încât la orice boală de dureri și sgârçiri de stomac, numai decât să întrebunțează! Prețul este 1 cor. și 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine sufer de inchiderea scaunului, numai decât comape «LAXBONBONS»-ul, având efect admirabil. Foarte plăcut de luat, fiind zaharicale dulci, pe care și copiii le iau bucuos. Prețul 80 fileri.

Esență contra bătăturilor (ochi de găină). Prețul 80 fileri.

Prav contra opăritului la copii. Prețul 60 fileri.

Prav contra asudatului la mâni și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rîtelor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Picuri pentru sculament (Tripper-kankó), 1 cor. 20 fil.

Grup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet poștal de 5 kilo: 7 coroane. —

II. Preparate cosmetice. Pentru frumuseță și curățenie! — — —

Cream de benzoe mygdale, pentru conservarea și albirea mânilor feței, dând totodată și fineță deosebită! **Delătorează tot felul de peșe, bișe, pistenii (mitesser) de pe mână și față, netezește și sbârçiturile.** Conținut nesticăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale, excelent. Preparat din materii fine și mirosoare plăcute de flori. Albește și netezește pielea! Prețul 70 fil.

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că e pudrată. Întrebunțată cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ale vântului și soarelui! Este în culoare albă, oasă și galbenă. Prețul 1 coroană.

Veturien-Parfeum. Veravioleța, cel mai fin parfum de violele, lărmioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1 coroană 60 fil.

«Ideal», cel mai nou parfum. Prețul 2 coroane.

«Apa de gură Cremsier». (Albă sau roșie), delătorează durerea dinților, întărește dinții și gingiile, delătorează mirosul greu din gură! Întrebunțată cu pravul de dinți «Cremsier» face dinții foarte frumoși! Prețul 80 fil. — Pravul de dinți «Cremsier» face dinții albi. Prețul 70 fileri. — Perii de dinți, fine. Alegere mare.

Esență de China: contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 40 fil. — **China tannopomada**: pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. — **Oleu de nucă**: extract de nucă oleieă, pentru păstrarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

III. Extracte pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răcoitoare și întăritoare, cum și rum și licuer! — —

Cine voiește a-și pregăti singur **beuturi bune și ieftine**, ba și rum și licueruri foarte fine: întrebunțeze aceste extracte!

Îți poți face: Rachiul de drojdie. Beătură dulce de vișine. Rachiul de bucate. Borovicica. Rachiul de prune. Șlivoviță. Rum fin pentru thee

Apoi **licueruri**: Allasch. De pere, cireșe. Maraschino. De vanilie! Prețul pentru a prepara 1 litră costă 40 fil. din oricare extracte!

Pentru toate scrieți, trimițând banii înainte, ori cerând să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela postă), dela

apotecarul CORNEL N. DEMETER, Orăștie - Szászváros.

ASCULTAȚI povețele mele!!!

Ca fiecare femeie să fie bucu-roasă de renumele bun al bucă-tăriei sale, și ca acest renume să nu fie știrbit, își alege aromatale (dresurile).

Cel mai bun aromat e ar-delul pat. a lui KÁLMÁN

„Biborpaprika“

care nefiind tare, dă mâncării culoare excelentă și aromă minunată. Chiar și suferinzilor de stomac le este nesticăciosă. Se poate căpăta numai în pachete originale scutite cu prețurile următoare:

1 cutie de 1 chilogr. 6— cor. 1 cutie de 1/4 chilogr. 1:80 cor.
1 „ „ 1/2 „ 3:30 „ 1 „ „ 1/8 „ 1— „

— Se poate căpăta dela oricare băcănție și prăvălie de coloniale. —
Poftiți și cercați! Nenumăroase epistole de recunoștință!

Kálmán József, export de ardeiu, Szeged, Dugonics-tér 24.

„DRĂGANUL“

instituit de credit și economii, societate pe acții în BEIUȘ—BELÉNYES.

Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri sau în cont-curent și după banii depuși spre fructificare plătește 4 1/2%, 5% interese. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.

Acordă împrumuturi ipotecare pe locul prim.

Dă împrumuturi pe cambii cu acoperire ipotecară pe lângă cele mai avantajoase condițiuni.

Acordă împrumuturi ipotecare cu amortizare pe 10, 20 și 30 ani.

Dă împrumuturi de cont-curent cu acoperire de hârtii de valoare.

Acordă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu cavenți.

Escomptează cambii (polițe) efecte și pretenziuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.

Acordă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte.

Ingrijește de afaceri economice și mijlocește tot-felul de operațiuni de bancă.

DIRECȚIUNEA.

GUIDO KOVÁTS atelier optic, mehanic și electrotehnic.

SIBIU—NAGYSZEBEN, Heltauergasse Nr. 27.

Recomandă depozitul bogat asortat de ochelari și zwickeri, lornete de aur și argint, duble, nickel și plumb.

Cele mai fine lornete campestre și telescoape franceze de operă etc. Aparat și utensill fotografice. Barometru și Termometru. Gramofone. Atelier pentru aparate fizicale pentru școală etc. —

Tot-felul de cum-pene și măsură-toare de fluidități ș. a. pentru vinars, vin, must, oțet și cumpenă pentru zahăr. etc. — Mare depozit de: Instrumente chirurgicale. Reparările se fac prompt și ieftin. Serviciu conștințios.

„VICTORIA“

institut de credit și economii, societate pe acții în Arad

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »VICTORIA« prin aceasta se invită conform §-lui 17 din statute la

XXII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Arad, la 27 Februarie 1910 st. n. la 10 ore înainte de amiezii, în localitățile institutului (Calea Arhid. cele Iosif nr. 2.)

OBIECȚELE:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Chestia de votare a unui ajutor la zidirea școlii civile de fete din Arad.
4. Modificarea statutelor (§§. 31 și 35.)
5. Alegerea a doi membrii în direcțiune.
6. Alegerea comitetului de supraveghere.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, în sensul §-lui 22 din statute, sunt rugați a-și însuși la direcțiune dreptul lor de participare la adunarea generală și eventual dovezile de plenipotențe, cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, la 16 Februarie 1910.

DIRECȚIUNEA INSTITUTULUI

ACTIVE.

CONTUL BILANȚ.

PASIVE.

Casa în număr — — — — — 172474 84		Capital societar: 6000 buc. acții à 200.— Cor. — — — — — 1200000.—	
Bon în Giro-Conto — — — — — 53200-99	225675 83	Fond general de rezervă — — — — — 1000000.—	
Bon la alte bănci — — — — — — — —	119525 83	Fond special de rezervă — — — — — 15600.—	1015600.—
Cambii — — — — — — — —	11278645 51	Fond de penziuni — — — — — — — —	145253.—
Imprumuturi ipotecare — — — — — — — —	1922759 —	Depuneri spre fructificare — — — — — — — —	88993160.—
Imprumuturi de Cont-curent cu acoperire de efect și hip. — — — — — — — —	234679 —	Depozite de casă — — — — — — — —	302082.—
Avansuri pe efecte — — — — — — — —	36450 —	Cambii reescontate — — — — — — — —	33053792.—
Efecte proprii:		Contribuțiune restantă la depuneri — — — — — — — —	202452.—
500.000 Cor. nom. oblig. comun. cu 4% »Pesti Hazai Első Takptár-egyes« à 90.— 450000.—		Dividendă neridicată — — — — — — — —	3788.—
100.000 Cor. nom. scris. func. cu 4½% »Egyesült bpesti főv. takptár« — — — — — à 97.— 97000.—		Diverse conturi creditoare — — — — — — — —	145449.—
24.500 Cor. nom. oblig. cu 4½% »Hazai Bank r.-t. à 97.— 23765.—		Interese transitoare anticipate — — — — — — — —	157524.—
20 buc. acții »Banca Austro-Ungară« — — — — — à 1700.— 34000.—		Profit transpus din a. 1908 — — — — — — — —	10123 90
100 buc. acții »Ustredni banka cecych sporitelen« Praga — — — — — à 400.— 40000.—		Profit net — — — — — — — —	190435 07
50 buc. acții »Magyar pénztézetek közp. hitelbankja« r.-t. — — — — — à 1000.— 50000.—			
10 buc. acții Magyar automobil r.-t. Westinghouse rendsz. — — — — — cu 80% solv. 3200.—			
60 buc. acții »Hungaria« aradi pamutárugyár r.-t. cu 30% — — — — — 9000.—	807650 —		
Acții dela diverse bănci și întreprinderi — — — — — — — — 100685.—	256500 —		
Casa inst. din Arad a filialei din Chișineu și alte realități — — — — — — — — 89933 87			
Diverse conturi debitoare — — — — — — — — — — — — — —	8366 70		
Mobilier — — — — — — — — — — — — — — 9296 40	12232 —		
după amortizare — — — — — — — — — — — — — — 929 70			
Interese transitoare restante — — — — — — — — — — — — — —	14992417 74		
			14992417 74

DEBIT

CONTUL PROFIT ȘI PERDERE

CREDIT

Interese pentru depuneri — — — — — — — — — — — — — —	380602 11	Venit transpus din anul trecut — — — — — — — — — — — — — —	10123 90
Interese de reescont — — — — — — — — — — — — — —	125620 02	Interese:	
Spese:		Dela cambii — — — — — — — — — — — — — — 718818 26	
Salare —	73244 75	» împrumuturi ipotecare — — — — — — — — — — — — — — 129114 83	
Bani de cvartir —	12529 —	» împrumuturi de cont curent — — — — — — — — — — — — — — 7069 83	
Imprimare, diverse plăți, spese de birou — — — — — — — — — — — — — —	36166 64	» avansuri pe efecte — — — — — — — — — — — — — — 2824 68	
Porto —	9578 69	» efecte proprii — — — — — — — — — — — — — — 33584 31	891411 91
Chirie —	5000 —	Chirii și alte arânzi —	12840 83
Marce de prezență —	3600 —	Provizțiuni și alte venite —	27271 42
Contribuțiune —	55758 01		
10% dare la depuneri —	38060 17		
Amortizare din mobilier —	929 70		
Profit transpus din a. 1908 —	10123 90		
Profit net —	190435 07		
	200558 07		
	941648 06		941648 06

Dr. Nicolae Oncu, m. p.
director-executiv.

Arad, la 31 Decembrie 1909.

Sava Raicu, m. p.
secretar.

Ioan Moldovan, m. p.
contabil.

Mihaiu Vellicu, m. p.
președinte.

DIRECȚIUNEA:

Roman R. Clorogariu, m. p.
vice-președinte.

Vasile Mangra, m. p. Dr. Nicolae Ciacian, m. p. Petru Trutia, m. p. Dr. Aurel Demian, m. p. Traian Vatianu, m. p. George Popoviciu m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.
George Feier, m. p. Nicolae Marcu, m. p. Dr. Sever Ispravnic, m. p. Axentie Secula, m. p. Dr. Cornel Ardelean, m. p.
președinte.

Iosif Lissai, m. p.
revizor expert al »Solidarității«.